

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/222552,Krakowskie-uroczystosci-w-przeddzien-85-rocznicy-pierwszego-masowego-transportu-.html>
02.03.2026, 12:34

[Następny](#)

[Powrót](#)

Krakowskie uroczystości w przeddzień 85. rocznicy pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz

13 czerwca 2025 r., w przeddzień 85. rocznicy pierwszego masowego transportu więźniów do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz, przed pomnikiem na pl. Axentowicza w Krakowie odbyła się krótka uroczystość, zorganizowana przez IPN i wojewodę małopolskiego. Ofiary nazistowskiego terroru uczczono także przed pomnikiem na cmentarzu Rakowickim.

13.06.2025

[Auschwitz](#)

W rocznicę pierwszego masowego transportu Polaków do KL Auschwitz obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady.

- Obóz Auschwitz powstawał jako miejsce odosobnienia dla polskich więźniów politycznych. Wspominamy około 150 tys. Polaków, którzy tam trafili, a blisko połowa z nich już obozu nie opuściła. W szerszej perspektywie pamiętamy o sześciu milionach ofiar, o obywatelach II Rzeczypospolitej, którzy zginęli w latach II wojny światowej z rąk niemieckich, z rąk sowieckich, z rąk ukraińskich nacjonalistów. Te ofiary wołają o pamięć - powiedział w swoim wystąpieniu dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr hab. Filip Musiał.

Dr Musiał przytoczył także relację rtm. Witolda Pileckiego z chwili, gdy został on przywieziony do Auschwitz: „To miejsce we wspomnieniach moich nazwałbym momentem, w którym kończyłem ze wszystkim, co było dotychczas na ziemi i zacząłem coś, co było chyba gdzieś poza nią. [...] W głowy nasze uderzały nie tylko kolby esesmanów, uderzało coś więcej. Brutalnie kopnięto we wszystkie nasze pojęcia, do których myśmy się na ziemi przyzwyczaili. Do jakiegoś porządku rzeczy, prawa... To wszystko wzięło w łeb. Usiłowano uderzyć możliwie radykalnie. Załamać nas psychicznie jak najszybciej. Zgiełk i jazgot głosów zbliżał się stopniowo. Nareszcie gwałtownie otwarto drzwi naszego wagonu. Osłepiły nas reflektory skierowane we wnętrze”.

W uroczystości na pl. Axentowicza wzięła udział m.in. zastępca dyrektora biura wojewody Monika Kolasa, która odczytała list skierowany do zebranych przez wojewodę Krzysztofa Jana Klęczara, a także korpus dyplomatyczny, przedstawiciele władz samorządowych i służb mundurowych, organizacji kombatanckich i społecznych oraz poczet flagowy i kompania honorowa XXV Liceum Ogólnokształcącego im. Żeromskiego w Krakowie. Krótką modlitwę zmówił ks. Leszek Garstka, proboszcz parafii św. Szczepana, której kościół stoi po drugiej stronie pl. Axentowicza.

Uroczystość związana z 85. rocznicą pierwszego masowego transportu więźniów do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz odbyła się także przed pomnikiem ofiar na cmentarzu Rakowickim. Dr Michał Wenklar, zastępca dyrektora krakowskiego oddziału IPN oraz członkowie Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy złożyli kwiaty i zapalili znicze. O. Jerzy Pająk OFMCap zmówił modlitwę za ofiary niemieckich zbrodni.

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Zaneta Wierzgacz (IPN)

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Zaneta Wierzgacz (IPN)

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Zaneta Wierzgacz (IPN)

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Zaneta Wierzgacz (IPN)

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Uroczystość na cmentarzu Rakowickim. Fot. Żaneta Wierzgacz (IPN)

Niemiecka fabryka śmierci

Data 14 czerwca 1940 r. uznawana jest za początek funkcjonowania niemieckiego obozu zagłady w Oświęcimiu. W pierwszym transporcie więźniów (otrzymali obozowe numery od 31 do 758) dużą

grupę stanowiły osoby, które próbowały przedostać się do tworzonych we Francji Polskich Sił Zbrojnych. Wraz z nimi do KL Auschwitz trafili także organizatorzy przerzutów. Część więźniów została aresztowana podczas akcji AB, czyli tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej, którą Niemcy przeprowadzili w Generalnym Gubernatorstwie w 1940 r. Były także osoby zatrzymane podczas łapanek, działacze organizacji politycznych, konspiracyjnych i społecznych, urzędnicy państwowi, harcerze, maturzyści oraz inni przedstawiciele polskiej inteligencji. 14 czerwca 1940 r. do KL Auschwitz przywieziono także niewielką grupę polskich Żydów.

Podczas apelu od zastępcy komendanta obozu SS-Hauptsturmführera Karla Fritzscha więźniowie usłyszeli: „Przybyliście tutaj nie do sanatorium, tylko do niemieckiego obozu koncentracyjnego, z którego nie ma innego wyjścia, jak przez komin. Jeśli się to komuś nie podoba, to może iść zaraz na druty. Jeśli są w transporcie Żydzi, to mają prawo żyć nie dłużej niż dwa tygodnie, księża miesiąc, reszta trzy miesiące”.

Piekło KL Auschwitz przeżyło 239 osób z pierwszego transportu. Część została zwolniona po kilkunastu miesiącach, inni byli tam ponad cztery lata.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków

Kraków

Auschwitz

Uroczystości